

Het groot-en-kleine

Opgave

Het speelveld, het domein van het groot-en-kleine, is de plek in het spel waar de verschillende mogelijke perspectieven op een kwestie tegen elkaar worden uitgespeeld. De kunst is de uitersten van het spectrum in beeld te brengen op een realistische, voorstelbare manier, zonder het contact met de ervaring te verliezen. Hoe groot en klein kun je het groot-en-kleine maken zonder hypothetisch te worden?

Uitwerking

Voorwaarde voor het vinden van een Idee is een intuïtie van het geheel, dat wil zeggen, een beeld waarin zowel de uiterlijke ervaring als de innerlijke, de mogelijke perspectieven en het overstijgende, integrerende inzicht, tezamen een eenheid vormen. Zo'n intuïtie valt niet te

verkrijgen door louter je begrip van de losse delen bijeen te voegen. Je moet er gelijktijdig voor jongleren met de delen en het geheel. Maar het geheel bestaat niet anders dan in de vorm van zijn delen. Hoe is deze vicieuze cirkel te doorbreken?

Dat kan alleen met behulp van de divinatorische of voorvoelende methode. De hele ideeënleer is gebouwd op de uitwerking van intuïties van a priori kennis. Alle waarheidsvinding en ideeontwikkeling berusten op deze levende verbeelding. De grenzen van het groot-en-kleine zijn dezelfde als die van deze inleving en verbeelding. Ga je daar overheen, dan wordt je denken hypothetisch en abstract.

Alleen door geduldig, en binnen de grenzen van inleving en verbeelding, op te stijgen vanuit de delen naar het geheel en van daaruit weer af te dalen naar de delen, ontstaat op de duur een beeld van de horizonten van het denken, van groot en klein, heden en verleden, of wat de uitersten ook mogen zijn. Daaruit openbaart zich een versmelting van de beide polen tot één enkel Idee.